

comentaris literaris

per Josep Palomero i José Miguel Segura

**INVENTARIO MONUMENTAL
DERTUSENSE - I**

de Manuel Milián Boix

Editorial: Generalitat Valenciana i

Diputació de Castelló

Castelló, 2013 | Pàgines 390 + DVD

Vam comentar el llibre de Josep Monferrer i Guardiola sobre l'extraordinària aventura del capellà i erudit morellà Mn. Manuel Milián Boix, qui entre 1933 i 1935 va inventar

el patrimoni de 140 de les 200 parròquies de la diòcesi de Tortosa. Eixe *Inventario* s'ha publicat no fa molt, i com que conté la descripció de tots els béns que l'autor del catàleg va consignar abans de la destrucció provocada per la guerra civil, permet comparar l'estat actual d'eixos béns patrimonials amb el d'aquells anys republicans, quan encara romanien incòlumes. Aquest magne volum, ben il·lustrat amb fotografies i documents, conté tres introduccions, amb la bibliografia corresponent, abans de passar pròpiament a les fitxes del *Inventario Monumental Dertusense* en què consten les actes de la visita, parròquia per parròquia i a poble a poble. Aquestes fitxes es complementen amb un devedé amb documentació gràfica que conté fotografies dels objectes catalogats. En la seua introducció, el publicista Manuel Milián Mestre presenta la biografia personal de son tio, el canonge arxiver Josep Alanyà detalla aspectes d'aquesta magna empresa en el seu marc històric, i l'erudit Josep Monferrer indica les característiques de l'inventari. **JP**

CERTEZA DEL COLAPSO

de Bibiana Collado Cabrera

Editorial: Ediciones Complutense

L'últim volum de Bibiana Collado Cabrera, titulat *Certeza del colapso*, crida l'atenció per la seua major introspecció temàtica, expressa de manera encara molt més depurada, elíptica i sincopada que en obres anteriors. El lector que conegui en major o menor mesura l'evolució de la borrianenca percebrà immediatament un discurs poètic centrat en el tema de la pròpia identitat, però entesa de manera més personal i també menys reivindicatiu que en ocasions anteriors.

Estem davant fragments mínims d'una autobiografia poetitzats ara amb menor inclinació a paisatges i temps coneguts més centrats en l'inefable i alhora lúcida de l'ésser i de l'estar. La de Collado és ara una veu més polida, més filtrada poema a poema, obstinada en aquesta obra en l'expressió d'aquests instants, aquests lapses de temps tot just aprehensibles per la pròpia consciència en els que aquesta mateixa consciència —tenue i agudíssima alhora— ens revela com en un flaix aspectes fins llavors —i després d'aquests llavors— tan indicibles i intuïts com transcendents de l'existència pròpia i de l'aliena.

El llibre recull 35 poemes organitzats en una introducció i tres parts, els títols genèrics del qual («Negro, negrito mi corazón», «A la lima y al limón» y «Malagueñas») denoten a les clares el component popular que habita moltes de les composicions, un tret aquest que es tradueix, entre altres coses, a la concisió a què tendeixen i en el rebuig a l'afectació expressiva, més quan se'ns parla de vivències i pressentiments arribats des del més profund de l'experiència vital de l'autora amb una aroma vázquez-montalbanià tan intens com premonitori del que espera a qui torna «ya no entiende nada» entre contradiccions, lvideses, símptomes i pulsions, a les pàgines en blanc que encara queden per escriure i per viure en una biografia poblada de borroses presències —habitants de la boira— referides per una veu que se sent naufraga, que amb prou feines recorda i que amb prou feines es reconeix, mentre ara per ara «todo es herida» —fins i tot l'amor: «hoy decido no saberlo» després de «torvos noes y síes a quemarropa»—, ficció i dol.

El que en *El recelo del agua*, el seu anterior poemari, era sòlid —uns ancestres, humils i dignes, tirant cap avall i una feminitat orgullosa i combativa empenyent cap amunt— a *la certeza del colapso* és mirada horitzontal, fissura del subjecte i de l'objecte poètic, angoixant llampegueig del que és habitual, estupor i sospita que estiguem amb qui estiguem estarem sempre sols. Intensitat amb majúscules i sense estridències la d'aquesta veu poètica en un llibre de breuetat més que enganyosa. **JMSR**

Madrid, 2018

Pàgines 66

Poesia

EL BARRIO DE LA PLATA

de Josep Monferrer i Guardiola

Editorial: L'Avenç

Barcelona, 2018

Pàgines 247

Reportatge, memòries

Per a un visitant ocasional de Barcelona, no resulta habitual perdre's pel barri de la Plata. Ho vaig fer no fa molt, per a trobar-me amb els amics Nando Zanoquera —periodista mallorquí de Catalunya

Ràdio—, Carles Prats —periodista presentador del Telenotícies migdia, de TV3— i Vicent García Devís —que ara treballa en Àpunt—, vells coneguts de Brusselles, on eren corresponsals. Quan vaig eixir del metro em van impressionar les velles fàbriques, els carrers deserts, sense veïnat, tendes ni servicis.

En aquest Barri de la Plata va créixer Julià Guillamon, que ha escrit un reportatge sentimental sobre la seua infància i joventut, que va transcórrer en els anys seixanta i setanta en aquests carrers, quan Barcelona quedava lluny i el barri era un microcosmos ple de valencians, com la seua família, que prové de Toga. Molts valencians van haver d'emigrar a Barcelona com a conseqüència de la crisi del 14 i d'altres posteriors, i es van concentrar en aquestes zones de pobres. Els recomane francament la lectura d'aquesta biografia sentimental, veraç i documentada, d'una joventut, uns carrers, unes vides arrancades de l'Alt Millars i trasplantades a la ciutat dels prodigis. **JP**

destaquem...

Un diàleg espiritual sobre la incongruència del món

Que la literatura africana —i més concretament la subsahariana— està vivint una de les seues millors èpoques en aquests inicis del segle XXI ho demostra el fet que cada vegada són més les editorials que aposten pel talent dels autors d'aquest continent, bressol d'autors universals com **Wole Soyinka**, **Ngugi wa Thiong'o**, **Nadine Gordimer**, **J. M. Coetzee** o **Chinua Achebe**. L'aparició de **Chimamanda Ngozi Adichie** o **Teju Cole**, tots dos fenòmens editorials, i també socials, arreu del món, donen bona fe.

A aquests noms ja citats, hem de sumar-los els d'**Helen Oyeyemi**, **Ayòbámi Adébáyò**, **Fiston Mwanza Mujila** i més recentment el de **Kopano Matlwa**, entre molts altres. Autors joves que han donat un nou gir a la literatura africana i que ens traslladen a espais físics i emocionals que commouen per la seua cruesa i per l'anhel d'una vida sense injustícies morals i sense violència.

Kopano Matlwa és l'autora de *Flores-*

cencia (**Alpha Decay**), una obra que amb prou feines supera les cent pàgines, cent vint-i-vuit per ser exactes, les necessàries per relatar la història d'una jove doctora i la seua lluita interna per intentar entendre la barbàrie del món en el que viu. Masechaba, que així és com es diu la protagonista —i una possible alter ego de la pròpia Matlwa—, relata en el seu diari personal les seues vivències i preocupacions, despulla la seua ànima buscant, a través de les pàgines, trobar un consol que mai arriba. Criada en la fe catòlica, aquesta relació intrínseca amb Déu varia al llarg d'un relat en el qual s'introdueixen temes d'absoluta actualitat, com la xenofòbia en tots els vessants. Així, la jove metge, que treballa en un hospital públic amb multitud de mancances, passa de ser una idealista a una indignada de primer ordre, la qual cosa li comportarà únicament la desgràcia, una desgràcia brutal que, tot i això, li brindarà una nova oportunitat, una no-

va il·lusió per la qual desitjar viure més enllà de tot odi irracional o racional.

Matlwa ens presenta des del primer moment a una dona professional però molt humana, és a dir, una dona amb els seus delictes i faltes que reconeix en més d'una ocasió no suportar els malalts, una dona cansada, fastiguejada per moments, i també innocent. Masechaba no creu en certs mals, com aquest odi a l'estranger que a poc a poc arriba al seu propi entorn. El seu món idíl·lic (o gairebé) s'esfondra per moments i quan intenta «fer el bé» rep un cruel càstig que li trenca per dins fins al punt de qüestionar la seua fe i la seua pròpia identitat. Masechaba, una dona model en aparença, és brutalment violada i ella es pregunta, li pregunta al seu Déu misericordiós, per què; què ha fet per ser víctima d'un acte tan atroz. És llavors, en aquest estira i arronsa amb el Totpoderós, quan se'ns encongex el cor en adonar-nos de com de cruenta i injusta pot ser la vida. Ningú està exempt de la barbàrie, ningú. I, no obstant això, aquestes fractures poden arribar a curar-se incomprendiblement amb l'arribada d'una nova vida. De l'horror pot sorgir l'amor. **≡**

Eric Gras

FLORESCENCIA

de Kopano Matlwa

Traducció: Magdalena Palmer

Editorial: Alpha Decay

Barcelona, 2018 | Pàgines 128

Narrativa contemporània